

At skriva er andaligt stórvask

- Tá ið tú skrivar brúkar tú tín egna persón upp á gott og ilt. Tú hevur altíð nakrar fobiir og nøkur trauma, hóast tú ikki vilt ganga við til tað. Høvundar brúka nógv hetta at skriva seg burtur úr neyð, vesæladømi, longsli og útleigd, og ótilvitað er tað terapi. Øll list er eitt slag av terapi og tað er tað, sum fær okkum at skriva, yrkja og mála. Í hesum færinum við nýggju skaldsøguni hevur tað verið forloysandi, tí nú er søgan, sum havi brent inni við í 15 ár, søgd, sigur Oddvør Johansen. Í gjár kom áttanda bók hennara út, søguliga skaldsøgan „Í morgin er aftur ein dagur“

Turið Kjølbro

- Eg havi hugsað nógv um, um eg yvirhøvur skuldi skriva eina skaldsøgu við søguligum innihaldi, tí tað verður so ofta skotið eftir føroyskum rithøvundum, at teir skriva úr gomlum døgum. Men í grundini havi eg gingið við hesi bókini innan í mær síðani 1982, tá ið „Lívsins summar“ kom út. Eg havi skúgvað hana til viks og ikki hættað mær undir hana, men eg slapp ikki frá henni. So tók eg meg saman og fór undir hana.

Hetta sigur Oddvør Johansen, rithøvundur. Í gjár kom triðja skaldsøga hennara út, sum eitur „Í morgin er aftur ein dagur“. Hetta er ein søgulig skaldsøga, dramatisk og hugkveik-

andi, sum fer fram í Havn stutt eftir aldaskiftið.

- At skriva skaldskap er so nýtt í Føroyum samanborið við onnur lond, har tey hava langar tradisjónir. Fyrsta føroyska skaldsøgan kom út fyrri 90 árum síðani. Eg haldi ikki, at tað ger nakað, at vit taka tað afturlítandi við. Hyggja vit rúndan um okkum verða rættliga nógvar søguligar skaldsøgur skrivaðar. Harvið ikki sagt, at vit ikki skulu skriva úr nútíðini. Føroyingar lita ikki bara aftur í tíðina. Fittir partur av mínum bókum eru úr nútíðini. Men tað er torført at skriva um nútíðina. Frástøða skal til, annars verður tað bara ein tíðarmynd, sum í „Bella Katrinu“. Og tíðin fer skjótt frá tíðarmyndum.

- Føroyingar eru ógvuliga

tilvitaðir um okkara søgu og samleika, og tað hevur ein heilt serligan týðning fyri okkum. Søgan hevur størri týðning fyri okkum enn fyri danir til dømis. Grøvinu tú kanst detta í, tá ið tú skrivar úr søguligum tilfari er, at tú kanst verða so bakklók, tí tú veist, hvussu alt var aftaná. Men tað royni eg ikki at vera. Hinvegin taki eg tað ikki so tungt við tí søguliga. Til dømis brúki eg eitt sitat úr einum sang hjá H.A. Djurhuus, sum var væl umtóktur í 1906, hóast søgan fer fram í 1901, sigur Oddvør Johansen.

Sosíalar og søguligar reimingar

Søugongdin í „Í morgin er aftur ein dagur“ byrjar í 1901 og endar í 1940, tá ið Føroyar verða hersettar.

- Í grundini er skaldsøgan um Føroyar. Ein stóur partur av Føroya fólki hevur havt tað sama at dragast við sum hesi fólkin í bókini. At skaffa mat í munni við at dyrka jørðina. Í Havn vóru um hetta mundið ognarleys fólk. Hvussu verður tann trupulleikin loystur og hvussu megna tey at seta virki á stovn. Bókin byggir á søguligar og veruligar hendingar. Fólk fara iva-leyst at kenna ymiskt aftur. Eg havi valt at givið søguligum persónum onnur nøvn, soleiðis at skaldsøgan kann lesast fíktívt. Høvuds-persónarnir, ein maður og ein kvinna, eru eisini veruligir persónar og júst tí, at teir hava verið á lívi, havi eg verið noyð til at gera øll hini rúndan um tey fíktíva.

- Í heitinum á bókini liggur vónin og tað, at tú ikki skalt missa dirvið. Hesi fólkin stríðast á ein og hvønn hátt fyri at yvirleva. Í morgin er aftur ein dagur siga tey við seg sjálv, vit noyðast at liva víðari og taka kampin upp.

Tað liggur eitt stórt arbeiði aftan fyri at skriva eina søguliga skaldsøgu, bæði við at kanna tíðina bók er um og ymiskt fakligt, ið eyðkendi tíðarskeiðið.

- Bókin kemur eisini inn á politikk, og í sambandi mátti eg lesa alla „Fúlubók“, sum hon eitur. Tað er ein gomul bók um politiska lívið sum var tá. Hon vakti nógvans ans. Eg havi spurt nógv fólk til ráðs, sjómenn, handverkarar, jarðarbrúkarar og onnur. Frásøgu-fólk-

- Tú skalt ikki bara duga at skriva, men tú skalt duga serliga væl, tá ið tú ert konufólk fyri at verða víðurkend. Í Føroyum hava mannafólk skrivað í 90 ár og teir eru meir og minni allir góðkendir. Eingin teirra er sáplaður niður, meðan vit konufólk sanniliga hava havt strangar dómarar, sigur Oddvør Johansen. „Lívsins summar“, hevur fingið M.A. Jacobsens virðisløn og „Skip í eygsjón“ Barnabókavirðisløn Tórshavnar býráðs umframt at hon vann 1. virðisløn í eini søgukapping. Mynd: Jens Kr. Vang.

ið er ein maður og tað havi eg valt fyri at bjóða meg sjálva av og vísa, at eg kann skriva sum ein maður. Tað er ikki so torført, sigur Oddvør Johansen.

Grundigt arbeiði

Tað eru sekstan ár síðani Oddvør gav fyrstu bókina út, „Lívsins summar“, og tað var í grundini av tilvild, at hon kom út.

- Eg hevði ongar ambisjónir um at skriva og tí byrjaði eg so seint at geva út. Eg hevði eitt handrit, men hevði ongan at hjálpa mær at gera nakað við tað, tí eg búði í Danmark tá. Men so kom eg í samband við Hanus Andreassen, sum altíð hevur verið mær til ómetaliga stóra hjálp. Hann hevði eitt forlag, Ord & Løg, og bjóðaði sær til at geva bókina út.

- Tú veist ongantíð um tú aftur fert at skriva eina bók. Kanska verður tað ikki meir. Eg skrivi nógv, sum ikki kemur út og eg geri eisini ymsar royndir. Til dømis havi eg roynt at skriva til pall. Tað er ógvuliga torført, eg dugi ikki enn, men eg havi heldur ikki mist dirvið.

- Tá ið tú skrivar eru tú noydd at vera rættliga sjálvkritisk. Pettini í bókunum hjá mær eru skrivað um aftur 6-7 ferðir. Tað er ikki nakað yvirfláttiskt arbeiði, sum kanska onkur heldur. Tað eru tey sum halda, at tað fellur lætt, at tað sprýkir úr penninum og at alt kemur av sær sjálvum, men soleiðis er tað als ikki í veruleikanum. Tað er grundigt arbeiði. Og tað krevur eina ógilliga disiplin og tað gongur út yvir onnur ting. Eg havi verið í holt við hesa bókina í eini 2-3 ár, men tað er so ofta av ymsum ávum, at eg havi verið noydd til at steðga. Og tað tekur langa tíð at koma inn í spælið aftur.

- Kanningararbeiðið verður gjørt sum frá líður, tí eg veit jú ikki, hvussu bókin fer at vera. Og tað er stuttligt at arbeiða á tann hátt. Og alla tíðina má eg arbeiða við síðuna av fyrri at tjena pengar, tí eg syrgi stórt sæð fyri familjuni í